

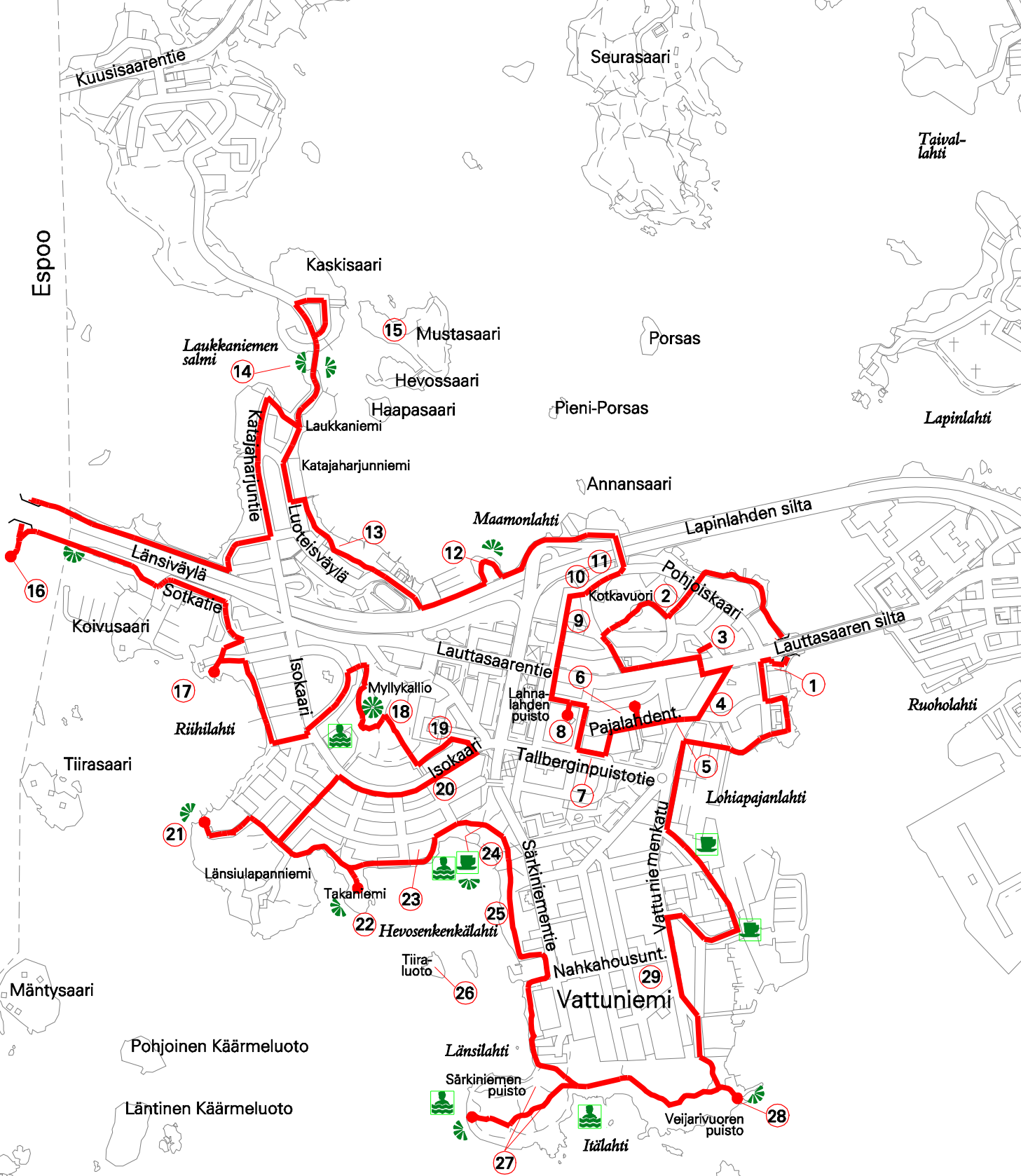
Helsingin kotiseutupyöräreitit:

2. LAUTTASAAREN KIERROS

Laatinut Kaupunkisuunnitteluvirasto
Liikennesuunnitteluosasto

19 km

LAUTTASAAREN KIERROS *Helsingin kotiseutupyöräreitit*

Pysyvää asutusta Lauttasaareissa on ollut jo 1000 vuotta. Ennen Suomen itsenäisyyttä siellä asui kartanon väen ja muutamien kalastajien lisäksi lähinnä helsinkiläisiä kesäasukkaita. Lauttasaari tunnettiin myös Merikylpylästään. Saaren vanhempi ruotsalainen nimi on *Drumsö*. Sen varhaisempi muoto on tarkoittanut Harjusaarta. Nimi Lauttasaari tuli käyttöön 1919. Vielä 1930-luvulla sen rinnalla käytettiin usein nimeä Unisaari. Saari siirrettiin 1920 vastaperustettuun Huopalahden kuntaan. Helsinkiin Lauttasaari liitettiin 1946.

- (1) Ensimmäinen silta Lauttasaaresta Helsinkiin valmistui 1935. Bussiliikenne alkoi vuotta myöhemmin. Sitä ennen vuodesta 1914 liikenne hoitui lautalla, jonka matkustajia palvelemaan pystytettiin 1927 kahdeksankulmainen "**Mutteri**"-kioski, nykyisin kahvila. Sen taakse valmistui 1998 K. Järvisen suunnittelema seniorien asuin- ja palvelutalo. Nykyinen silta on vuodelta 1969. Sillan vastapuolella oikealla on entinen Nokian **kaapelitehdas**, jossa on nykyään mm. työväenopisto.
- (2) **Kotkavuoren** päällä on, vesitornin ohella, vielä pari 1910-luvun huvilarakennusta. *Varo vahtikoiraa!*
- (3) Rinteessä pohjoispuolella kohoaa arkkitehti Aarne Ervin (1910-77) piirtämä kellertävä **asuin- ja liikerakennus**, osoitteessa Lauttasaarentie 9. Valmistuessaan 1939 se oli Lauttasaaren ensimmäisiä kerrostaloja.
- (4) "**Haitaritalo**" Pajalahdentien/Meripuistotien kulmassa on myös saaren ensimmäisiä kerrostaloja 1930-luvun lopulta.
- (5) **Pajalahden puiston Toteemi** on tehty kaupungin rakennusviraston pajassa 1996.
- (6) Kauppaneuvoksentie 8 on **entinen puhelinkeskus**. Rakennus valmistui 1938, arkkitehti Lars Sonck.
- (7) **Tallbergin puistotie** on saanut nimensä kauppaneuvos Julius Tallbergin mukaan. Hän omisti aikoinaan mm. Lauttasaaren kartanon. Sama suku omisti aikoinaan suurimman osan Lauttasaarta. Puistotietä risteävän **Otavantien** itäpuolen korkeat kerrostalot ovat 1930-luvun lopulta. Arkkitehti on Else Aropaltio.
- (8) Poikkeamme **Lauttasaaren kartanon** pihalla. Vuonna 1793 valmistunut **Punainen huvila** toimi ennen päärakennuksena. Taloa on myöhemmin laajennettu. Nykyään siinä on mm. Lauttasaari-Seuran toimisto. Uuden kivisen päärakennuksen rakennutti 1836-39 kartanon silloinen omistaja Claes Wilhelm Gyldeén. Rakennusta uusittiin 1920-luvulla. Nykyään se toimii Punaisen Ristin sairaskotina.
- (9) "**Ekonomitalot**" Gyldenin- ja Taivaanvuohenteiden pohjukassa ovat Ahti ja Esko Korhosen suunnittelema. Rivitalot valmistuivat 1950-luvun alussa.
- (10) "**Tuntemattoman sotilaan muistokuula**" on moottoritien reunalla. Viaporin pommitusten 1855 yhteydessä kaatunut Lauttasaaren puolustaja oli nimeltään Back.
- (11) Maamonlahdentien risteuksen lähellä (Pohjoiskaari 39) on huvila-ajoilta peräisin oleva **kaivo**. Viereinen **Länsiväylä siltoineen** on valmistunut 1965.
- (12) **Lemissaari** on nykyään niemi, jonka "tyyppikasvi" on vesirajan tienoon särmäputki. Keväällä siellä kukkii myös kiurunkannuksia. Merellä runsaan kilometrin päässä hie-man oikealla näkyy **Seurasaari**.
- (13) **Nackapuisto** on rehevää rantalehtoa, johon rajautuvalla **Lemislahdella** vesilinnut viihtyvät.
- (14) **Kaskisaaren** sillalta voi ihaila sisälahtimaisemaa sekä Helsingin että Espoon suuntaan.
- (15) Helsingin puolella aivan lähellä näkyy **Mustasaari**. Se toimii Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntien kesävirikistyskeskuksena. Sinne on vesibussiyhteys Taivallahdesta (12.6.–13.8.2004, www.helsinginseurakunnat.net/ystk/index_mustasaari.html)
- (16) Espoon puolella **Hanasaareissa** on ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus ravintoloihin.
- (17) Lauttasaareen alettiin rakentaa linnoituslaitteita jo Krimin sodan aikoihin vv. 1854-56. Valleihin liittyy venäläistä tulokaskasvistoa, kuten ukonpalkoa. **Vaskiniemen** uusin patteri on vuodelta 1915. Linnoituksista on maastossa opastauluja. Niemen päässä kylpee Saunaseura.
- (18) **Mylykalliolla** oli 1800-luvulla mylly. Linnoitusjärjestelmän tulenjohtopaikkaan asennettiin II maailmansodassa Helsingin puolustuksen kannalta tärkeä ilmatorjuntatykki. Kallio on Lauttasaaren paras näköalapaikka: 30 m merenpinnasta ynnä lintutorni, joka valmistui 1998.
- (19) Puistotien päässä kohoaa **Lauttasaaren kirkko**, jonka edessä on pieni sankarihautausmaa. Kirkon, joka valmistui 1958, pääsuunnittelijat ovat arkkitehdit Marja ja Keijo Petäjä.
- (20) **Isokaaren** itäpuolella rakennukset ja yhtenäiset korttelit ovat näyte funktionalistisesta kaupunkirakentamisesta 1930-luvun lopulta 50-luvun alkuun. Useimpien talojen arkkitehti on Else Aropaltio.
- (21) **Länsiulapanniemen** ensimmäiset kesämajat rakennettiin 1930-luvulla. Valtaosin alue on rakentunut 1940- ja -50-luvuilla. Osa majoista kuuluu Helsingin liikennelaitoksen henkilökunnalle, osa sotaveteraaneille. *Pyörällä ei pääse rantaa pitkin*. "Käkkärämännyt" ovat osa ulkosaariston karua kasvustotyyppiä, joka on erittäin kulutusherkkää.
- (22) Myös **Takaniemen** perällä on linnoitusvallia. Rantakasvisto monipuolisen merellinen.
- (23) **Villa Salin** on yksi harvoista säilyneistä Lauttasaaren huviloista. Nimi tulee entisestä omistajasta Ida Salinista (1865-1952), joka oli tunnettu feministi. Huvilan perusosa on 1900-luvun alkuvuosilta. Ida Salin testamenttasi huvilan Naisasiainliitto Unionille.
- (24) **Merikylpylän puisto** on Hevosenkenkälahden rannassa. Paikalliset tuntevat sen "**Kasinorantana**". Paikalla toimi Kasino-niminen kylpyläkahvila, joka paloi 1947.
- (25) Huomaa **tervaleppäluhta** kurjenmiekkoinen ja raitin rantapuolen rikaskasvistoinen **niitty**, joka ei kestä ajamista. *Olethan huomaavainen jalankulkijoille*.
- (26) Merellä **Nahkahousujen** takana näkyy **Tiiraluoto**. Siitä tuli Helsingin ensimmäinen luonnonsuojelualue 1948. Maihinousu on kielletty koko vuoden. Nykyään lokit ovat suurelta osin syrjäyttäneet tiirat. Saarten tuntumassa uiskentelee ja pesii myös useita muita vesilintulajeja.
- (27) **Särkiniemen puistossa** on runsaasti linnoitusrakennelmia. Kallioon on louhittu ampumatarvikevarasto. Hirsinen venäläisen vartiokomennuskunnan rakennus 1800-luvulta on nykyään kaupungin hallussa. *Rantaa kiertävällä polulla pyöräily on kielletty*. Länsikallion uimarannalta avautuu upea merimaisema. Eteläpuolen kallioniemi on suosittu lintumuuton tarkkailupaikka. Alueen kesämajat on rakennettu pääosin 1940- ja -50-luvuilla. Ne ovat yksityisiä. Ennen majoja telttailu oli sallittua. Lauttasaaren etelärannalla on runsas valikoima merenrantakasveja, mm. ruskokaislaa ja rantanätkelmää.
- (28) **Vejarivuoren puistossa** on toinen viime sodan aikainen ilmatorjuntatykki. Sen vieressä on I maailmansodan puolustusjärjestelyjen yhteydessä rakennettu mökki. Siinä toimii nykyään talviuintiseura Humaus.
- (29) **Vattuniemi** on muuttumassa yhä enemmän asuntoalueeksi. Tässäkin oli vielä vähän aikaa sitten iso tupakkatehdas.